

רע"פ 2811/15 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון

רע"פ 2811/15 - ט'

לפני:
כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המבקשת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב: פלוני

בקשה להפקעת צו מבחן מתאריך 06.06.2016; תגובת המבקשת מתאריך
27.06.2016; תגובת המשיב מתאריך 30.06.2016

בשם המבקשת: עו"ד תומר סגלוביץ'

בשם המשיב: עו"ד מוריה ששון

פסק-דין

עמוד 1

השופט ח' מלצר

1. בפנינו בקשה להפקעת צו מבחן על פי סעיף 25 לפקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: פקודת המבחן), אשר הושת על המשיב בהתאם להחלטתנו מתאריך 25.11.2015, ולפעול כנגדו מכך.

אביא להלן בתמצית את הנתונים הדרושים להכרעה בבקשה ותיאור של ההתפתחויות שחלו במכלול.

רקע והליכים קודמים

2. בתאריך 25.03.2014 בית המשפט השלום לנוער בירושלים (כב' השופט ש' לייבו) קבע, לאחר שמיעת ראיות, כי המשיב (יליד 1997) ביצע עבירות של תקיפה הגורמת חבלה ממשית בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיפים 380 ו-382(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ופציעה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיפים 334 ו-335(א)(1) לחוק העונשין. למען שלמות התמונה אציין כי המשיב צירף לתיק זה תיק נוסף, בו הוא הודה בעבירות של איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין, וחבלה במזיד לרכב, עבירה לפי סעיף 413 לחוק העונשין (ראו: ת"פ 5077-03-14).

3. בתאריך 16.09.2014 בית משפט השלום לנוער הנכבד, לאחר שהרשיע את המשיב בעבירות של תקיפה הגורמת חבלה ממשית ופציעה בנסיבות מחמירות, השית על המשיב את העונשים הבאים: ארבעה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים לבל יעבור עבירות אלימות מסוג עוון או פשע; ארבעה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים לבל יעבור עבירות רכוש מסוג או פשע; פיצוי למתלונן בתיק זה בסך 6,000 ש"ח, וקנס בסך 1,800 ש"ח, או 20 ימי מאסר תמורתו.

4. בתאריך 15.03.2015 בית המשפט המחוזי לנוער בירושלים (כב' השופטים א' כהן, מ' יועד הכהן, מ' ברעם) קיבל את ערעורה של המבקשת על קולת העונש. במסגרת פסק הדין - בית המשפט המחוזי הנכבד עמד על כך שהמשיב לא שיתף פעולה עם שירות המבחן, ואף הודיע כי הוא מתנגד לביצוע עבודות שירות. בית המשפט המחוזי הנכבד עמד עוד על עברו הפלילי של המשיב, הכולל הרשעה קודמת בעבירות של תקיפה סתם, תקיפה הכוללת חבלה של ממש, והיזק לרכוש במזיד. בסיכום הדברים בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי העונש שהושת על המשיב הינו: "מקל במידה רבה", וגזר עליו עונש מאסר בפועל לתקופה של 45 ימים, וזאת בנוסף ליתר רכיבי הענישה אשר הושתו עליו בגזר דינו של בית המשפט לנוער הנכבד.

5. בתאריך 20.05.2015 הגיש המשיב לבית משפט זה בקשה למתן רשות ערעור, ובגדרה ביקש, בין היתר, כי תינתן לו הזדמנות נוספת לבחון את התאמתו לריצוי עונשו בדרך של עבודות שירות.

6. בתאריך 11.06.2015 הוריתי כי עונש המאסר שהושת על המשיב יעוכב באופן ארעי, וזאת עד למתן החלטה אחרת. עוד הוריתי לשירות המבחן להגיש תסקיר משלים בעניינו של המשיב בדבר התאמתו לריצוי עונש המאסר שהושת עליו בדרך של עבודות שירות. בתאריך 09.07.2015 הוריתי כי הבקשה למתן רשות ערעור תובא בפני הרכב.

7. בתאריך 25.11.2015, לאחר דיון בבקשה, נקבע כי בנסיבות המיוחדות של המכלול, לרבות המשך ההתפתחויות שחלו בעניינו של המשיב לאחר פסק הדין – תינתן בהסכמת הצדדים רשות ערעור. בהמשך קבענו, במסגרת פסק הדין בערעור, כי חלף עונש המאסר בפועל בן 45 ימים, שהושת על המשיב בפסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד – המשיב ישא בעונש של 3 חודשי מאסר, שירוצו על דרך של עבודות שירות. עוד נפסק כי על המשיב יושת צו מבחן לתקופה של שנה, וכי יתר חלקי גזר הדין, מושא הערעור – יישארו בעינם.

8. בהתאם לפסק דינו המשלים מתאריך 08.12.2015 – הורינו כי המשיב יתחיל בתאריך 24.01.2016 לרצות את עונש עבודות השירות שהושת עליו – וכך אכן קרה.

9. בתאריך 07.02.2016 שירות המבחן הגיש בקשה להפקעת צו המבחן בעניינו של המשיב. במסגרת הבקשה – שירות המבחן טען כי המשיב איננו משתף פעולה עם שירות המבחן, ואף הצהיר בפני גורמי שירות המבחן כי אין בכוונתו לקיים את צו המבחן שהוטל עליו.

10. בתאריך 09.03.2016 התקיים בפנינו דיון בעניינו של המשיב, שלאחריו התקבלו תגובות הצדדים לעניין אופן ריצוי העונש. בתאריך 10.03.2016 הודיעה המבקשת כי המשיב ביצע עד אותה העת 24 ימי עבודות שירות. בתאריך 14.03.2016, ובהמשך להשתלשלות הדברים עד לאותו מועד – נקבע כי עונש עבודות השירות שהושת על המשיב יותלה בשלב זה. עוד נפסק כי בהתחשב בכך שבחירת העונש איננה בידי המשיב, והוא סטה בהודעתו מהחלופות שהוצעו לו בדיון – המשיב ישוב לעמוד תחת פיקוח צו מבחן. המשיב הזהיר עם זאת לקיים בקפדנות את כל הנדרש ממנו משירות המבחן. לבסוף נקבע כי אם המשיב יסיים כראוי את שנת המבחן שהושתה עליו בהתאם לפסק דינו מתאריך 25.11.2015, הנזכר בפסקה 7 שלעיל – המשיב יחזור לרצות את יתרת ימי עבודות השירות שנגזרו עליו, וזאת בניכוי ימי עבודות השירות שביצע עד לשלב זה.

11. בתאריך 06.06.2016 שירות המבחן ביקש פעם נוספת להפקיע את צו המבחן בעניינו של המשיב, וזאת, לטענתו, בשל "התנהלותו הבעייתית" של המשיב בכל הנוגע לקשר שלו עם שירות המבחן. במסגרת זאת שירות המבחן הוסיף וציין כי בחודש מאי 2016 – המשיב נעצר, והוגש נגדו כתב אישום נוסף, זו הפעם בחשד לביצוע עבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות. כעולה מבקשת שירות המבחן, במסגרת כתב האישום החדש נטען כנגד המשיב כי הוא היכה צעירה, אשר הרתה לו, והוא גרם לה לחבלות חמורות בגופה, וזאת, כך נטען – כדי לגרום לה להפיל. שירות המבחן מסר עוד כי על פי דברי נציג הממונה על עבודות שירות – למשיב נותרו כ-20 ימים להשלמת צו ביצוע עבודות השירות שהושת עליו. שירות המבחן הוסיף לבסוף כי נציג הממונה על עבודות שירות הדגיש בפניו כי לא קיבל לידיו את החלטת בית המשפט מתאריך 14.03.2016, אשר הורתה על התליית צו עבודות השירות, עד שזו ניתנה לו בידי שירות המבחן, ולכן המשיב המשיך בעבודות השירות.

12. בתאריך 27.06.2016 המבקשת ביקשה להיעתר לבקשת שירות המבחן, וזאת הן לנוכח הסתבכויותיו החוזרות ונשנות של המשיב - חרף ההזדמנויות הרבות שניתנו לו בידי בית משפט זה, והן לנוכח היעדר שיתוף הפעולה של המשיב עם גורמי הטיפול לאורך ההליך.

13. בתאריך 30.06.2016 באת-כוח המשיב מסרה בתגובה כי המשיב מסכים להפקעת צו המבחן, ומבקש כי הצו לביצוע עבודות השירות יבוטל אף הוא באופן שיתרת עונשו תרוצה בדרך של מאסר ממש, וזאת ללא צורך בדיון. המשיב טען כי למיטב הידיעה נותרו לו כ-23 ימים לגמר ריצוי עונש עבודות השירות שהושת עליו, ולפיכך כאשר יופקע עונש עבודות השירות תיוותר לו, לטענתו, יתרת מאסר לריצוי בפועל בת כחודש ימים. המשיב גורס כי תוצאה עונשית זו הינה, לשיטתו - מאוזנת, ומביאה בחשבון את תקופת עבודות השירות אותה כבר ריצה, ואת יתר העונשים להם נדון.

דיון והכרעה

14. לאחר עיון בבקשה ובתגובות הצדדים לה - נחה דעתי כי דין הבקשה להתקבל, וכי נפעל בקציבת עונש המאסר בפועל, כמוסכם על המשיב, וכך אציע לחברי שנעשה. אביא את הנימוקים לכך, בתמצית, מיד בסמוך.

15. סעיף 1 לפקודת המבחן קובע כדלקמן:

"הואשם אדם בעבירה וראה בית המשפט שהאישום הוכח, אלא שבהתחשב בנסיבות הענין, ובכללן אפיו של האדם, עברו, גילו, תנאי ביתו, בריאותו הגופנית ומצבו השכלי, טיב העבירה שעבר וכל נסיבה מקילה שבה נעברה העבירה, ראוי, לפי דעתו, להעמיד את העבריין במבחן, רשאי בית המשפט לעשות אחת מאלה:

(1) להרשיעו ולהורות כל אחד מאלה:

(א) להעמידו במבחן;

(ב) להעמידו במבחן, ולהטיל עליו אחד או יותר מהמפורטים בפסקאות (1) עד (5), בהתאם להוראות פרק ו' לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), לפי הענין:

(1) מאסר בפועל שהנידון ישא בעבודות שירות;

(2) מאסר על תנאי;

(3) קנס;

(4) שירות לתועלת הציבור;

(5) התחייבות להימנע מעבירה;

(2) ליתן צו מבחן בלי להרשיעו אם אין על הנאשם עונש מאסר על תנאי שבית המשפט רשאי לצוות על ביצועו עקב הרשעתו בעבירה שהואשם עליה" (ההדגשות שלי - ח"מ).

סעיף 25 לפקודת המבחן, שכותרתו: "הפקעת צו המבחן", מורה כדלקמן:

"לפי בקשת הנבחן או קצין המבחן המפקח עליו רשאי בית המשפט שנתן את צו המבחן להפקיעו; הגיש את הבקשה קצין המבחן, רשאי בית המשפט לדון בה בלי להזמין את הנבחן" (ההדגשה שלי - ח"מ).

סעיף 20 לפקודת המבחן מוסיף וקובע, בין היתר, כך:

"20. הוכח להנחת דעתו של בית המשפט שנתן את צו המבחן, שהנבחן לא מילא אחרי הוראה מהוראותיו של צו המבחן, רשאי בית המשפט, בהתחשב, בין היתר, בתקופה שחלפה מיום העמדתו של הנבחן במבחן, בדרך שבה עמד במבחן באותה תקופה ובנסיבות אי מילוי הוראות צו המבחן לעשות אחד מאלה:...

(3) אם ניתן צו המבחן בלא הרשעה על העבירה שבגללה ניתן - להרשיע את הנבחן ולהטיל עליו עונש, ואם ניתן צו המבחן לאחר הרשעה לפי סעיף 1(1)(א) - להטיל על הנבחן עונש על העבירה המקורית במקום צו המבחן, הכל כפי שבית המשפט היה רשאי להטיל על הנבחן אילו זה עתה הורשע בפניו על אותה עבירה;

(4) אם ניתן צו המבחן לאחר הרשעה לפי סעיף 1(1)(ב) - להטיל עליו עונש נוסף על העבירה המקורית במקום צו המבחן, בהתחשב בכל עונש אחר שהוטל עליו על העבירה המקורית" (ההדגשות שלי - ח"מ).

16. בעניינו, כזכור, בפסק הדין מתאריך 25.11.2015 הושת על המשיב, לאחר הרשעתו, צו מבחן למשך שנה, בצד עונש מאסר של שלושה חודשי עבודת שירות, ורכיבי ענישה נוספים, כפי שנקבעו בגזר הדין. לפיכך רלבנטית בעניינו החלופה לפי סעיף 20(4) לפקודה (עיינו: ע"פ 6947/08 מדינת ישראל נ' לוגסי (12.5.2009)). בפסיקתנו נקבע בהקשר זה כך:

"תכלית סעיף קטן (4) [סעיף 20(4) לפקודה - הערה שלי - ח"מ] היתה למנוע מצב בו בית משפט הגוזר את עונשו של אדם לאחר שהפקיע צו מבחן שהוטל עליו ולאחר שעל אדם זה הושת עונש נוסף בגזר הדין שקבע את צו המבחן, יתעלם מהעונש הנוסף ויחמיר יתר על המידה עם אותו אדם. אך ברור הוא כי אין הגיון לפרש סעיף זה באופן המונע מבית המשפט להשית על אותו אדם עונש של מאסר..." (ראו: רע"פ 9288/08 גרשון נ' מדינת ישראל (18.03.2009); ההדגשה שלי - ח"מ).

ב-רע"פ 9795/07 שביטה נ' מדינת ישראל (01.02.2009) נפסק עוד כדלקמן:

"על פי החוק, לבית המשפט שנתן את צו המבחן סמכות עונשית רחבה ביחס לנבחן שהפר את צו המבחן, ובידיו להטיל את אותו עונש ממש שיכול היה לגזור עליו בנקודת הזמן הרלבנטית להרשעה בעבירה המקורית... כח הענישה של בית המשפט המקורי בגין העבירה המקורית קם לתחייה משהנבחן הפר את תנאי המבחן, והמחוקק מקנה לו את מלוא הסמכות העונשית שהיתה נתונה בידו אלמלא נתן מלכתחילה את צו המבחן..." (שם, בפסקה 4 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה, אליה הצטרפתי בדעת רוב לעניין השאלה שנדונה באותה פרשה; ההדגשה שלי - ח"מ).

17. בענייננו, למרבה הצער - המשיב לא ניצל את ההזדמנויות הרבות שהוענקו לו על ידי בית משפט זה והפר את צו המבחן שהושת עליו לא אחת. שירות המבחן עמד בבקשה על הקושי המתמשך ליצור קשר טיפולי עם המשיב, על אי מילוי הוראות צו המבחן על ידו, וכן על הגשת כתב אישום חדש כנגדו, המייחס לו, לכאורה, ביצוע של עבירת אלימות נוספת.

ב-ע"פ 6058/09 ויצמן נ' מדינת ישראל (24.09.2012) נאמרו בהקשר דומה הדברים הבאים, היפים לענייננו:

"בית משפט זה הלך כברת דרך יוצאת דופן לקראת המשיב, שלא ניצל את ההזדמנות הייחודית שניתנה לו במסגרת פסק הדין, חרף חומרת העבירות שבהן הורשע. בנסיבות העניין, משנמצא שאינו לוקח עוד חלק בהליכי השיקום שבגינם בוטל עונש המאסר בפועל אין מנוס אפוא מהפקעת צו המבחן והטלת עונש נוסף תחתיו" (שם, בפסקה 7; ההדגשה שלי - ח"מ).

18. בנסיבות הנ"ל, בהן המשיב איננו משתף פעולה כנדרש עם שירות המבחן - יש להפקיע את צו המבחן שהושת עליו, ולהטיל עונש נוסף במקומו. זה המקום לציין כי בית משפט זה עמד לא אחת על הצורך בענישה הולמת על מבצעי עבירות אלימות דוגמת אלו בהן הורשע המשיב (ראו: ע"פ 4533/09 פלוני נ' מדינת ישראל (11.10.2009); ע"פ 1307/15 פלוני נ' מדינת ישראל (01.04.2015)). לפיכך משבחר המשיב שלא לנצל את ההזדמנות החוזרת ונשנית שניתנה לו - אין איפוא מנוס, מלהטיל עליו עונש מאסר לריצוי בפועל, במקום צו המבחן שהושת עליו, בשים לב למכלול השיקולים בעניינו של המשיב, שיפורטו בפסקה 19 שלהלן.

19. הנה כי כן - אציע לחברי כי צו המבחן בעניינו של המשיב יופקע, ועונש המאסר לריצוי על דרך של עבודות שירות שהושת על המשיב - יבוטל. חלף עיצומים אלה, הרי שבהתחשב בחומרת העבירות בהן הורשע המשיב ובשאר נסיבות המכלול, לרבות: תקופת עבודות השירות אותה ריצה המשיב עד כה (תקופה בת כחודשיים ימים של עבודות שירות) והסכמתו של המשיב - המשיב יישא בעונש של 30 ימי מאסר בפועל. יתר רכיבי הענישה שהושתו על המשיב בגזר הדין, ואושרו בפסק דינו מתאריך 25.11.2015 למעט אלה שבוטלו - ימשיכו לעמוד בתוקפם.

20. לסיום אביע את התקווה כי המשיב, אשר גילו צעיר, יצעד בסופם של דברים, לאחר שחרורו, בדרכי השיקום -

לטובתו, ולמען האינטרס הציבורי.

21. נוכח האמור בפיסקה 19 שלעיל - המשיב יתייצב בתאריך 25.11.2016 עד לשעה 8:30 לריצוי עונש מאסר בפועל של 30 ימים שנגזר עליו כאן, בבימ"ר ניצן, או במקום אחר על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות, או דרכון. על המשיב לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, טלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתן היום, ה' בחשון התשע"ז (6.11.2016).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט
